

TIJDSCHRIFT
VAN HET
NEDERLANDSCH GENOOTSCHAP
VOOR
MUNT- EN PENNINGKUNDE

ONDER DE ZINSPREUK

„Concordia res parvae crescunt“

TE

AMSTERDAM

4^e Jaargang

AMSTERDAM
G. THEOD. BOM EN ZOON
1896

**Penning op de verlegging van de
uitmonding der Maas.**

Nadat de wet van den 26sten Januari 1883 Stbl. n°. 4, tot verlegging van de uitmonding der Maas naar den Amer was tot stand gekomen door de warme verdediging van den toenmaligen Minister van Waterstaat JHR. G. J. G. KLERCK, ondanks de felle bestrijding van sommige afgevaardigden uit de Noordelijke gewesten, traden de leden der toenmalige Provinciale Watersnoodcommissie in overleg met de leden van het Bestuur van het Waterschap tot bevordering en verbetering van den waterstaatstoestand van het N. O. deel van Noord-Brabant, de leden van Gedeputeerde Staten in Noord-Brabant, en van het Gemeentebestuur van 's Hertogenbosch, om aan den algemeenen wensch der bevolking te voldoen om der Regeering een bewijs

van belangstelling te geven met dit voor een groot deel van Noord-Brabant zoo heugelijke feit.

Uit hun midden kwam den 3^{den} Februari 1883 een Commissie tot stand bestaande uit de heeren:

JHR. JOS. DE LA COURT, Lid van Gedeputeerde Staten, *Voorzitter*,

DR. A. VAN DER STEEN, Lid van Gedeputeerde Staten,

F. J. POMPE, Wethouder van 's Hertogenbosch,

MR. F. A. J. VAN LANSCHOT, Raadsheer in het Gerechtshof te 's Hertogenbosch,

MR. A. H. SASSEN, President van het Waterschap N. O. Noord-Brabant,

P. F. A. SPRENGERS, Lid der Provinciale Staten,

JHR. M. A. SNOECK, *Penningmeester*,

A. JANSEN, *Secretaris*,

terwijl JHR. MR. P. J. BOSCH VAN DRAKESTEIN, Commissaris des Konings in Noord-Brabant, welwillend het hem aangeboden Eere-Voorzitterschap aanvaardde.

Kort na haar optreden wendde deze Commissie zich tot de verschillende Gemeentebesturen in Noord-Brabant met het verzoek om Sub-Commissies in het leven te roepen om haar ter bereiking van haar doel bij te staan,

aan welk verzoek door 82 gemeenten voldaan werd, terwijl een bedrag van *f* 3425.515 werd samengebracht.

Daarop werd besloten een gedenkpenning te doen slaan en daarvan exemplaren in goud, zilver en brons aan te bieden aan Z. M. den Koning en aan den Minister van Waterstaat
JHR. G. J. G. KLERCK.

Een internationale Wedstrijd werd uitgeschreven voor het ontwerpen van de voorzijde der medaille, terwijl op verzoek der Commissie, de heeren:

J. A. ALBERDINGH THIJM, Hoogleeraar aan 's
Rijks Academie van Beeldende Kunsten,
JHR. MR. V. E. L. DE STUERS, Referendaris aan
het Departement van Binnenlandsche Zaken,
afd. Kunsten en Wetenschappen;
en J. TH. STRACKÉ, Directeur der Koninklijke
school van nuttige en beeldende kunsten
te 's Hertogenbosch,

zich bereid verklaarden als lid der Jury op te treden.

Veertien ontwerpen werden ingezonden om mee te dingen naar de beide prijzen (*f* 200.— en *f* 100.—).

De eerste prijs werd eenparig toegekend aan het ontwerp dat later bleek vervaardigd te zijn

door den heer LUDWIG JÜNGER, academisch beeldhouwer te Amsterdam, leeraar aan de school voor kunstnijverheid aldaar, de tweede aan dat van den heer ROBERT HAERTEL, Professor aan de Königliche Kunstschule te Breslau.

De vervaardiging van den penning werd opgedragen aan den heer F. BEATES, graveur te Antwerpen.

De penning heeft een middellijn van 75 mM., muntmeter Stephanik.

De hoofdfiguur 1) stelt den Wetgever voor op een troon gezeten die de rol der wet, waarop de woorden:

WET VAN
26 JANUARI
1883
Staatsblad n°. 4

aan de provincie Noord-Brabant, voorgesteld door eene vrouw in dankende houding, welke met een der armen het gewestelijk wapen omvat, overreikt.

De beide kinderfiguren aan weerszijde van den wetgever, stellen de rivieren voor: de Waal (links) en de Maas (rechts); eerstgenoemde houdt in de hand een roeispaan door wijngaarden omgeven (een herinnering aan den Rijn), terwijl hij zijn blik vestigt op de Maas,

---

1) Zie blz. 7. 1/3

aan welke door den wetgever een nieuwe richting wordt gewezen en die in heengaande houding met spade en houweel afgebeeld, gereed staat de handen aan het werk te slaan.

Op de onderste trap L. JÜNGER INV. In de afsnede ter zijde van een maatstok en schietlood F. BAETES . FEC. — ANTVERP.

Op de keerzijde in versierden rand:

IN HET
34^E JAAR DER
REGEERING VAN
KONING WILLEM III
ONDER HET BESTUUR
VAN DEN
MINISTER VAN WATERSTAAT
JONKHR G. J. G. KLERCK
IS DE WET
VAN 26 JANUARI 1883
TOT VERLEGGING
VAN DE
UITMONDING DER MAAS
TOT STAND
GEKOMEN.

De penning werd in goud zilver en brons aan Z. M. den Koning aangeboden.

Door het overlijden van den minister KLERCK (17 Januari 1884), die inmiddels was afgetreden voordat de aanbieding kon plaats hebben, wer-

den de voor Hem bestemde exemplaren in drie metalen gegeven aan zijn zoon JHR. MR. R. A. KLERCK.

In zilver werd de medaille nog gegeven aan de Ministers, ambtgenooten van JHR. KLERCK, tijdens de aanneming der wet. In zilver en brons aan den Commissaris des Konings in Noord-Brabant, aan de provincie Noord-Brabant, aan de stad 's Hertogenbosch, aan het genootschap voor Kunsten en Wetenschappen in Noord-Brabant. In zilver aan den Inspecteur van 's Rijks Waterstaat, den heer H. S. J. ROSE, aan den ingenieur C. F. M. H. SCHNEBBELIE en aan de leden der Jury, in brons aan een aantal musea en genootschappen zoo hier te lande als in België en aan de gemeenten wier inwoners bijdragen zonden, met een oor-konde in kleurendruk. (Zie de bijlage.)

De matrijzen en de niet teruggehaalde ontwerpen werden aan het Provinciaal Genootschap ten geschenke gegeven.

De penningen werden publiek verkrijgbaar gesteld, terwijl in het geheel 2 gouden, 38 zilveren en 150 bronzen exemplaren geslagen werden. Bij elk exemplaar werd een beschrijving gevoegd, (ten getale van 200 gedrukt) in kleurendruk, waarin de handelingen der Commissie zijn opgenomen.

Bij de exemplaren aan JHR. KLERCK aange-

boden, werd een album gevoegd, vervaardigd naar de oude bindwerken der XVI^{de} en XVII^{de} eeuw, door de firma NEDERVEEN & Co., te 's Bosch, naar de teekeningen van den heer L. C. HEEZEMANS, architect te 's Bosch, waarin de namen der deelnemers voorkomen volgens de gemeenten waar ze wonen. — Photographiën van dezen album werden ook publiek verkrijgbaar gesteld voor belangstellenden.

W. S.

O O R K O N D E.

In het jaar MDCCCLXXXIII den zes en twintigsten dag der maand Januari is de wet tot verlegging der uitmonding van de Maas naar den Amer tot stand gekomen.

Ter herinnering aan dit voor Noord-Brabant zoo gewichtig feit, is een Gedenkpenning geslagen, die in drie metalen, goud, zilver en brons aan Zijne Majesteit den Koning der Nederlanden en aan Zijne Excellentie den Minister van Waterstaat Jonkh^r G. J. G. Klerck is aangeboden.

De Gemeente
wier inwoners tot het vervaardigen van dien Penning hebben bijgedragen, ontvangt ter eeuwige gedachtenis een afslag van dien Penning in brons.

's-HERTOGENBOSCH, 15 April 1884.

De Commissie tot aanbieding van een Huldeblijk aan de Regering,
naar aanleiding der Wet van 26 Januari 1883 (Staatsblad No. 4)

Jhr. JOS. DE LA COURT, *Voorzitter*,
Di. A. VAN DER STEEN.
F. J. POMPE.
Mr. F. A. J. VAN LANSCHOT.
Mr. A. H. SASSEN.
P. F. A. SPRENGERS.
Jhr. M. A. SNOECK.
A. JANSEN, *Secretaris*.